

Suvestinė redakcija nuo 2010-06-23 iki 2010-09-07

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [167-6157](#), i. k. 104301MISAK00D1-577

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

Į S A K Y M A S

DĖL BIRŽIŲ ATRĖŽIMO IR ĮVERTINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2004 m. lapkričio 10 d. Nr. D1-577

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. 84-2353; 2002, Nr. 20-766), 6.40 ir 11.5 punktais,

1. T v i r t i n u Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisykles (pridedama).

2. L a i k a u netekusiais galios:

2.1. Miškų ir saugomų teritorijų departamento direktoriaus 2000 m. liepos 17 d. įsakymą Nr. 127 „Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 67-2045);

2.2. Miškų ir saugomų teritorijų departamento direktoriaus 2001 m. kovo 23 d. įsakymą Nr. 42 „Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių dalinio pakeitimo“ (Žin., 2001, Nr. 31-1052).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

BIRŽIŲ ATRĖŽIMO IR ĮVERTINIMO TAISYKLĖS

I. BENDROJI DALIS

1. Šios taisyklės reglamentuoja biržių atrėžimą visų nuosavybės formų miškuose ir jų įvertinimą valstybiniuose miškuose.

2. Biržių atrėžimas ir įvertinimas yra medynų sklypų kirtimui atribojimas ir apmatavimas, medžių ženklinimas, kirstinų medžių tūrio nustatymas bei nenukirsto miško įvertinimas patvirtintomis kainomis.

3. Medynų sklypai arba jų dalys kirtimui parenkami vadovaujantis Miško kirtimų taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1-79 (Žin., 2010, Nr. 14-676), Miško sanitarinės apsaugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. D1-204 (Žin., 2007, Nr. 42-1596), kitais teisės aktais, miškotvarkos projektu, atsižvelgiant į medynų būklę bei kitas konkrečias sąlygas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, Žin., 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294

Nr. [D1-373](#), 2010-05-07, Žin., 2010, Nr. 55-2716 (2010-05-13), i. k. 110301MISAK00D1-373

4. Valstybiniuose miškuose biržės atrėžiamos pagal miško valdytojų patvirtintą biržių atrėžimo projektą (1 priedas).

II. BIRŽIŲ ATRIBOJIMAS IR APMATAVIMAS

5. Biržės atribojamos ir apmatuojamos:

5.1. pagrindiniams kirtimams, išskyrus 8.2, 8.3 punktuose nurodytus atvejus;

5.2. pagrindiniams ir tarpiniams plyniams kirtimams;

5.3. neplyniams tarpiniams kirtimams, kai biržių ribos nesutampa su taksacinių sklypų ribomis ir vietoje neaiškios, išskyrus 8.1, 8.4, 8.5 punktuose nurodytus atvejus.

6. Ribos laikomos aiškiomis, kai jos sutampa su proskiebiais, kvartalinėmis linijomis, spindžiais, upeliais, keliais, mišku neapaugusių plotų ribomis, kai besiribojančių medynų aukštis skiriasi ne mažiau kaip 25 procentais, kai ryškiai skiriasi medynų rūšinė sudėtis (gretimuose sklypuose auga grynai skirtingų medžių rūšių medynai).

7. Biržės viduje esančių nekirstinų biržės dalių plotas nustatomas:

7.1. kai kirstini medžiai neženklinti, biržės viduje esančios nekirstinos biržės dalys atribojamos, jų plotas iki 0,3 ha nustatomas vizualiai, o nekirstinos 0,3 ha ploto ir didesnės biržės dalys apmatuojamos;

7.2. kai kirstini medžiai ženklinti, nekirstinų biržės dalių plotas nustatomas vizualiai, jų atriboti nereikia.

8. Biržės atriboti ir apmatuoti neprivaloma:

8.1. atrankiniams sanitariniams kirtimams;

8.2. atvejinių kirtimų antram ir tolesniems atvejams, kai kertama ankstesnio atvejo biržės ribose ir naudojamas ankstesnio atvejo brėžinys;

8.3. sėklinių ir kitų pavienių medžių iškirtimui;

8.4. griovių, pakelių, ribinių ir kvartalinių linijų, trasų priežiūros kirtimams;

8.5. neplyniams tarpiniams kirtimams, kai biržių ribos sutampa su taksacinių sklypų ribomis ir vietoje yra aiškios;

8.6. tarpiniams miško kirtimams privačiuose miškuose, kuriems yra sudarytas vidinės miškotvarkos projektas.

9. Biržės atribojamos iki 1 m pločio spindžiais. Spindžiuose gali būti nukertami visi augantys medžiai, kurių skersmuo 1,3 m aukštyje yra iki 16 cm, bei krūmai. Ribiniai medžiai ženklinami iš spindžio pusės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, *Žin.*, 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294

10. Biržės skirstomos dalimis (skersinėmis), kai to reikia parduodant nenukirstą mišką keliems pirkėjams.

11. Biržės skersinės atribojamos ir apmatuojamos, ribos pažymimos gairėmis arba dažais, arba ant medžių užrišamomis spalvotomis juostelėmis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, *Žin.*, 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294

12. Atribotų ir apmatuotų biržių ribos ir kampai pažymimi gairėmis arba stulpeliais, arba dažais, arba ant medžių užrišamomis spalvotomis juostelėmis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, *Žin.*, 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294

13. Leidžiamos biržių matavimo paklaidos:

13.1. matuojant ilgį ir kampus nustatančiais instrumentais, linijų paklaida – ± 1 m šimtui metrų, kampų paklaida – $\pm 1^\circ$ kampui;

13.2. matuojant tiesiogiai taškų koordinates nustatančiais instrumentais, posūkio taškų koordinatų paklaida – ± 2 m taškui.

14. Apmatuotų biržių brėžiniai braižomi miškotvarkos planšetų masteliu (1:10000). Nedidelių ar sudėtingos konfigūracijos biržių brėžiniai gali būti braižomi stambesniu masteliu (1:5000). Brėžiniuose nurodoma:

14.1. biržių aplinkinių ribų (linijų) ilgiai;

14.2. rumbai arba azimutai, arba vidaus kampai, arba posūkio taškų koordinatės;

14.3. nekirstinos biržės dalys;

14.4. skersinės ir jų numeriai bei plotas;

14.5. sujungimas su kvartaliniu tinklu arba ribinėmis linijomis;

14.6. schematiškai pažymimos apskaitos barelių vietos, saugotino pomiškio ir jaunuolynų ploteliai, perspektyvūs želdiniai, taksacinių sklypų ribos.

15. Plotas apskaičiuojamas 0,1 ha tikslumu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, *Žin.*, 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294

16. Kai atrėžiama biržė atitinka ankstesnių kirtimų ar miško želdinių (žėlinių) vietą, yra tų kirtimų ar miško želdinių (žėlinių) ploto apmatavimo brėžinys ir ribos vietoje aiškios, naujai gali būti nematuojama, bet daroma brėžinio kopija, nurodant jos kilmę.

17. Kai atrėžiamos biržės 8.5 punkte numatytais atvejais nematuojamos, daryti biržių planų kopijas iš planšetų nebūtina.

III. KIRSTINŲ MEDŽIŲ ŽENKLINIMAS

18. Kirstini medžiai ženklinami: spaudais, asmeniniais žymekliais, numeriais, žievės patašymu, dažais, rėztuku arba kokybės ženklais. Privačiuose miškuose asmeniniais žymekliais ženklinama pašaknyje ir 1,2 – 1,5 m aukštyje arba tik pašaknyje, o kitais būdais (žievės patašymu, dažais, rėztuku) – 1,2–1,5 m aukštyje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-529](#), 2010-06-16, *Žin.*, 2010, Nr. 72-3684 (2010-06-22), i. k. 110301MISAK00D1-529

19. Valstybiniuose miškuose parduodant nenukirstą mišką, 16 cm ir storesnius medžius privaloma ženklinti:

19.1. spaudais pašaknyje ir 1,2–1,5 m aukštyje arba tik pašaknyje, kai atrėžiamos biržės neplyniams kirtimams, išskyrus šviesinimus, valymus ir retinimus;

19.2. kokybės ženklais (nustatant kirstinų medžių kokybę), kai atrėžiant biržes taikomas ištisinis medžių apmatavimas.

20. Medžių kokybės ženklų forma, darant juos rėžtuku:

padariniai
I

pusiau padariniai
II

malkiniai
X

21. Kokybės ženklų dažais formą nustato valstybinių miškų valdytojai.

22. Kokybės ženklais medžiai žymimi 1,2–1,5 m aukštyje.

23. Valstybiniuose miškuose žievės patašymu, dažais, rėžtuku 1,2–1,5 m aukštyje ženklinami 16 cm ir storesni medžiai, skirti iškirsti neplynais kirtimais, išskyrus šviesinimus, valymus, retinimus, neplynais kirtimais kertamas vėjalaužas, vėjavartas ir snieglaužas, kurias sunku apmatuoti, ir atvejus, kai kirstini medžiai ženklinami kokybės ženklais, spaudais ar numeriais. Neparduodant nenukirsto miško, kirstinų medžių ženklavimas kokybės ženklais neprivalomas.

24. Kai neplynais kirtimais iškertami visi tam tikros rūšies medžiai arba visi medžiai iki tam tikro storio, jų ženklinti spaudais, žievės patašymu, rėžtuku ir dažais nereikia.

25. Nustatant kirstinų medžių turį pagal miškotvarkos medžiagą arba instrumentiniais atrankiniais metodais, einamuosiuose ir atvejiniuose kirtimuose kirstini medžiai gali būti ženklinami prieš iškertant valksmas arba jas iškirtus.

26. Kirstinų medžių ženklavimo numeriais tikslingumą ir tvarką nustato valstybinių miškų valdytojai.

27. Sėkliniai ir kiti nekirstini medžiai parenkami atrėžiant biržes ir paženklinami 1,2–1,5 m aukštyje aplink stiebą apskutant žievę (žiauberį) ne siauresnėje kaip 5 cm juostoje arba nudažant juostą ryškiais (išskyrus baltos spalvos) dažais. Nekirstini medžiai surašomi medžių matavimo lape (3 priedas).

28. Privačiuose miškuose ženklinami 16 cm ir storesni medžiai, skirti pagrindinių kirtimų neplyniams kirtimams (išskyrus atvejinių kirtimų paskutinio kirtimų atvejo medžius bei neplynais kirtimais kertamus baltalksnius, drebulės, gluosnius ir blindes). Kitais kirtimais kertamų medžių ženklinti nebūtina. Paženklinti kirstinus medžius, atrėžti biržes bei parengti kirtimų dokumentaciją gali:

28.1 miško savininkai fiziniai asmenys jiems nuosavybės teise priklausančiame miške ar jų artimi giminaičiai (tėvai, vaikai, seneliai, vaikaičiai, broliai ir seserys), taip pat savininko sutuoktinis, turintis savininko išduotą bei nustatyta tvarka patvirtintą įgaliojimą, bei miško savininko juridinio asmens vadovo įgaliojimi darbuotojai juridiniam asmeniui nuosavybės teise priklausančiame miške. Visi šie asmenys turi turėti aukštąjį ar jam prilygintą aukštesnįjį miškininkystės išsilavinimą arba turi būti baigę specialius miško savininkų mokymo kursus pagal privačių miškų tvarkymo ir naudojimo pagrindų mokymo 5 dienų (40 val.) trukmės programas, patvirtintas vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. 114 „Dėl Privačių miškų savininkų švietimo, mokymo ir konsultavimo perspektyvinės programos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 31-1291), bei išlaikę žinių patikrinimo egzaminus, kuriuose egzaminuoja miškų urėdijų ar regionų aplinkos apsaugos departamentų valstybinis miškų pareigūnas. Mokymo kursų baigimo pažymėjimas turi būti patvirtintas šio valstybinio miškų pareigūno parašu. Kirstinus medžius šiame punkte nurodyti asmenys ženklina asmeniniais žymeliais ar kitais kirstinų medžių ženklavimo būdais: žievės patašymu, dažais, rėžtuku;

28.2. valstybiniai miškų pareigūnai. Kirstinus medžius valstybiniai miškų pareigūnai privačiuose miškuose ženklina spaudais, kurių gamybos, registravimo ir naudojimo tvarka, nustatyta Valstybinių miškų pareigūnų spaudų gamybos, registravimo ir naudojimo tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. 109 (Žin., 2003, Nr. 40-1872);

28.3. miškininkai specialistai, turintys aukštąjį ar jam prilygintą aukštesnįjį miškininkystės krypties išsilavinimą. Kirstinus medžius miškininkai specialistai ženklina asmeniniais žymeliais ar kitais kirstinų medžių ženklinimo būdais: žievės patašymu, dažais, rėžtuku.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, *Žin.*, 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294

Nr. [D1-529](#), 2010-06-16, *Žin.*, 2010, Nr. 72-3684 (2010-06-22), i. k. 110301MISAK00D1-529

IV. KIRSTINŲ MEDŽIŲ KOKYBĖS NUSTATYMAS

29. Pagal kokybę kirstini medžiai skirstomi į padarinius, pusiau padarinius ir malkinius. Nustatant kokybę, medžių, aukštesnių kaip 20 m, stiebas vizualiai dalijamas pusiau ir vertinama tik jo kamblinė (žemutinė) dalis.

30. Požymiai kokybei nustatyti:

30.1. padariniai – medžiai, kurių pusės stiebo kamblinėje dalyje padarinės medienos yra ne mažiau kaip 6,5 m, o medžių iki 20 m aukščio – ne mažiau kaip 1/3 viso medžio aukščio;

30.2. pusiau padariniai – medžiai, kurių pusės stiebo kamblinėje dalyje padarinės medienos yra nuo 2 iki 6,5 m, o medžių iki 20 m aukščio – nuo 2 m iki 1/3 viso medžio aukščio;

30.3. malkiniai – medžiai, kurių pusės stiebo kamblinėje dalyje, o medžių iki 20 m aukščio – visame stiebe, padarinės medienos yra mažiau negu 2 m;

30.4. minimalus vientisas padarinės stiebo dalies ilgis – 2 m.

31. Medžio stiebo dalis skiriama prie padarinės medienos, kai 2 priede nurodytos medienos ydos neviršija leidžiamų dydžių.

32. Medienos ydos nustatomos pagal išorinius požymius, taip pat naudojant specialius grąžtus.

V. KIRSTINŲ MEDŽIŲ TŪRIO NUSTATYMAS

33. Kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniais atrankiniais (relaskopinių, pastovaus ploto skritulinių barelių, stačiakampių apskaitos barelių), pagal miškotvarkos medžiagą ir vizualiniu metodais.

34. Nustatant iškertamą tūrį ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu, kai į biržę patenka ne vienas taksacinis sklypas, pažymėti tų sklypų ribas ir taksuoti atskirai nebūtina. Iškertamas tūris paskirstomas proporcingai kiekvienam taksacinio sklypo plotui ir miškotvarkos nustatytam tūriui 1 ha.

35. Valstybiniuose miškuose parduodant nenukirstą mišką, kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu, išskyrus:

35.1. šviesinimus, valymus, taip pat kitus kirtimus, kai kirstini medžiai ne storesni kaip 16 cm. Šiems kirtimams kirstinų medžių tūris nustatomas stačiakampių apskaitos barelių metodu;

35.2. vėjalaužas, vėjavartas ar snieglaūžas, kurių tūris prieš kirtimą nustatytas pagal miškotvarkos medžiagą (kertant plynai) ar vizualiniu metodu (kertant neplynai). Po kirtimo nenukirsto miško kaina perskaičiuojama pagal faktiškai pagamintos medienos kiekį 4 priede pateikta tvarka.

36. Valstybiniuose miškuose neparduodant nenukirsto miško, kirstinų medžių tūris nustatomas:

36.1. atrėžiant biržes plyniams, atvejiniais ir einamiesiems kirtimams, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniais atrankiniais (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) arba pagal miškotvarkos medžiagą metodais;

36.2. atrėžiant biržes retinimo kirtimams, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniais atrankiniais (pastovaus ploto skritulinių barelių arba stačiakampių apskaitos barelių) arba pagal miškotvarkos medžiagą metodais;

36.3. atrėžiant biržes rinkiniams sanitariniams kirtimams, brandiems medžiams kirsti nebrandžiuose medynuose, atrankiniams pagrindiniams kirtimams, pavieniams medžiams ar

pavienėms medžių grupėms kirsti, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu (rinktiniais sanitariniams kirtimams, kuriais iškertamos tik vėjalaužos, vėjavartos ir snieglaužos, kai yra sunku apmatuoti kirstinus medžius, jų tūris gali būti nustatomas vizualiniu metodu);

36.4. atrėžiant biržės šviesinimams, valymams, taip pat kitiems kirtimams, kai kirstini medžiai ne storesni kaip 16 cm, – stačiakampių apskaitos barelių ar vizualiniu metodu.

37. Valstybės įmonėse miškų urėdijose 36 punkte nustatytais atvejais sprendimą dėl konkretaus kirstinų medžių tūrio nustatymo būdo priima miškų urėdas, įsakymu patvirtindamas kirstinų medžių tūrio nustatymo būdus atskiroms kertamų biržių grupėms.

38. Nustatant iškertamą tūrį pagal miškotvarkos medžiagą, padarinės ir malkinės medienos kiekis bei padarinės medienos pasiskirstymas pagal stambumo grupes nustatomas kompiuterinės programos „Skaitmeninis taksoraštis“ pagalba.

39. Visuose kirtimuose nustatant iškertamą tūrį pagal miškotvarkos medžiagą, galima vizualiai nustatyti ir keisti miškotvarkos nurodytą kiekvienos medžių rūšies iškirtimo intensyvumą.

40. Atrėžiant biržės privačiuose miškuose, kuriems yra sudarytas vidinės miškotvarkos projektas, kirstinų medžių tūris nustatomas:

40.1. pagrindiniams kirtimams, išskyrus plynus ir miškotvarkos suprojektuotus plynus sanitarinius, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo arba instrumentiniais atrankiniais (pastovaus ploto skritulinių barelių) metodais;

40.2. plyniams ir miškotvarkos suprojektuotiems plyniams sanitariniams kirtimams, taip pat neplyniams tarpiniams kirtimams, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniais atrankiniais (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) metodais arba pagal miškotvarkos medžiagą (konkretų būdą pasirenka savininkas);

40.3. kirtimams, kuriems leidimai kirsti mišką neprivalomi, tūrį nustatyti neprivaloma.

41. Atrėžiant biržės privačiuose miškuose, kuriems nėra sudaryto miškotvarkos projekto, kirstinų medžių tūris nustatomas:

41.1. kirtimams, kuriems privalomi leidimai kirsti mišką, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo arba instrumentiniais atrankiniais (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) metodais, išskyrus 41.2–41.4 punktuose nustatytus atvejus;

41.2. retinimo kirtimams – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo arba instrumentiniais atrankiniais (pastovaus ploto skritulinių barelių arba stačiakampių apskaitos barelių) metodais;

41.3. plyniams sanitariniams kirtimams, kai dėl vėjavartų ar vėjalaužų yra sunku apmatuoti kirstinus medžius, jų tūris gali būti nustatomas pagal miškotvarkos medžiagą (paskutinės miškų inventorizacijos duomenis);

41.4. neplyniams kirtimams, kai iškertamos tik vėjalaužos, baltalksniai, drebulės, gluosniai ar blindės, kirstinų medžių tūris gali būti nustatomas vizualiniu metodu;

41.5. kirtimams, kuriems leidimai kirsti mišką neprivalomi, tūrį nustatyti neprivaloma.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-49](#), 2005-01-26, *Žin.*, 2005, Nr. 16-522 (2005-02-03), i. k. 105301MISAK000D1-49

42. Instrumentiniai atrankiniai (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) metodai taikomi tik nesudarkytuose medynuose, ne mažesnėse kaip 1,5 ha ploto į biržės patenkančių taksacinių sklypų dalyse, kai medyno skalsumas ne mažesnis kaip 0,6. Biržės sudarančiuose sklypuose ar sklypų dalyse, kurių plotai mažesni kaip 1,5 ha, kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio apmatavimo metodu arba pagal miškotvarkos medžiagą. Pastovaus ploto skritulinių barelių metodas (5 priedas) taikomas, atrėžiant biržės plyniams, retinimų, einamiesiems ir atvejiniams kirtimams, relaskopinių barelių metodas – atrėžiant biržės plyniams kirtimams.

43. Atrėžiant biržės šviesinimams, valymams ir retinimams, taip pat kitiems kirtimams, kai kirstini medžiai ne storesni kaip 16 cm, kirstinų medžių tūris nustatomas pagal stačiakampio formos apskaitos barelius. Šiuo atveju jų plotas turi sudaryti 2-5 procentus biržės ploto. Bareliams parenkamos tokios biržės vietos, kurios atitinka kirstinų medžių vidutinius taksacinius rodiklius. Barelių ribos pažymimos dažais, gairėmis, stulpeliais, ant medžių užrišamomis spalvotomis juostelėmis, prakertant spindžius. Bareliuose kirstini medžiai atrenkami, iškertami ir išmatuojamas

jų tūris. Kirstini likvidiniai medžiai gali būti nekertami, tik atrenkami, pažymimi, apmatuojami, apskaičiuojamas jų tūris. Barelių duomenys perskaičiuojami visam biržės ar jos dalies plotui.

44. Taikant ištisinio apmatavimo metodą, visi kirstini medžiai, 8 cm ir storesni, suskaičiuojami pagal medžių rūšis, storumo laipsnius kas 4 (2) cm ir kokybę atskirai pagal kiekvieną biržę arba skersines, jeigu jos išskirtos, o atrankinių sanitarinių kirtimų plote – pagal atskirus kvartalus. Pagal šiuos medžių apskaitos duomenis ir patvirtintas medžių tūrio struktūros lenteles apskaičiuojamas tūris.

45. Pusiau padariniai medžiai po lygiai paskirstomi prie padarinių ir malkinių. Kai pusiau padarinių medžių skaičius nelyginis, vienu medžiu didinamas padarinių medžių skaičius.

46. Kai tūris nustatomas ne pagal miškotvarkos medžiagą, biržėje ar skersinėje kirstinų medžių vidutinis aukštis ir aukštumo klasė nustatomi pagal Medienos tūrio lentelių reikalavimus.

47. Nenukirstas miškas apskaitomas kietmetriais (ktm). Biržės tūris rašomas 0,1 ktm tikslumu. Tais atvejais, kai valstybės įmonės miškų urėdijos numato parduoti nenukirstą mišką pagal nenukirsto valstybinio miško paravimo sutartis, leidimai kirsti mišką išduodami pagal pateiktus biržių sąrašus su nurodytu apytikriu tūriu. Neparduodant nenukirsto miško, leidime kirsti mišką nurodomas numatomas iškirsti apytikris tūris.

48. Parduodant nenukirstą mišką, pirkėjui pageidaujant, atliekamas kontrolinis kirstinų medžių tūrio matavimas. Kontrolinis matavimas atliekamas pakartotinai permatuojant tuo pačiu metodu, koks buvo naudotas pirminio matavimo metu. Nepriklausomai nuo to, kokie pakartotinio matavimo rezultatai, jie priimami kaip teisingi.

49. Valstybinis nenukirstas miškas įvertinamas nustatyta tvarka patvirtintomis kainomis.

VI. BIRŽIŲ ATRĖŽIMO DOKUMENTACIJA

50. Biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentus sudaro: biržių atrėžimo projektai (1 priedas), biržių brėžiniai (6 priedas), medžių matavimo (3 priedas) ar kirstinų medžių numeravimo (7 priedas) lapai, biržių taksavimo lapai (8 priedas), tūrio apskaičiavimai pagal stačiakampius apskaitos barelius (9 priedas), tūrio apskaičiavimai pagal skritulinius apskaitos barelius (taikomos 3, 8 priedų formos).

51. Privačių miškų biržių atrėžimo dokumentuose įrašoma miško savininko (savininkų) vardas, pavardė. Kartu su biržių atrėžimo dokumentais pateikiamos teisę ženklinti kirstinus medžius, atrėžti biržes bei parengti kirtimų dokumentaciją įrodančių dokumentų (privačių miškų savininkų mokymo kursų baigimo pažymėjimas, išsilavinimą įrodantys dokumentai) kopijos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-529](#), 2010-06-16, Žin., 2010, Nr. 72-3684 (2010-06-22), i. k. 110301MISAK00D1-529

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
1 priedas

_____ miškų urėdija (nac. parkas)

_____ girininkija

Tvirtinu
Miškų urėdo (nac. parko direktoriaus)
pavadootojas miškininkystei

200__ m. _____ d.

Biržių atrėžimo projektas
200__ m.

Poūkis	Miškų grupė	Kirtimų rūšis	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	Plotas, ha	Tūris, ktm.			Miškotvarkos numatyti kirtimo metai (ugdymo eilė)	Biržės tūrio nustatymo metodas
						medyno	iškertamas			
							bendras stiebų	likvidinės medienos		

Girininkas _____
(vardas, pavardė, parašas)

Biržiu atrēžimo ir įvertinimo
taisyklių
2 priedas

Padarinei medienai leistini medienos ydų dydžiai

Medienos ydų pavadinimas	Leidžiamas dydis
Sausos šakos (įskaitant pūvančias, supuvusias ir tabakines)	Spygliuočiams – iki 5 cm skersmens prie šakos pagrindo. Lapuočiams – iki 7 cm skersmens prie šakos pagrindo.
Vidaus puvinys ir drevė (1,3 m aukštyje)	Iki 22 cm storio medžiams neleidžiama. Storesniems kaip 22 cm medžiams: leidžiama iki 1/4 skersmens (su žieve); kai puvinys ar drevė apima nuo 1/4 iki 1/3 skersmens, medžiai priklausomai nuo kitų ydų skiriami prie pusiau padarinių arba malkinių; kai puvinys ar drevė apima daugiau kaip 1/3 skersmens, medžiai skiriami prie malkinių.
Kreivumas	Spygliuočiams – iki 2 %. Lapuočiams – iki 3 %. (didžiausio įlinkio ir kreivos dalies ilgio santykis procentais).
Išorinis (balanos) puvinys, atviras vėžys, atviroji pranara, sausašonis, paukščių sužalojimai, gilesnės kaip 3 mm (medienoje) kirmgraužos, medienos apanglėjimas	Neleidžiama

Biržių atrėžimo ir įvertinimo

taisyklių
3 priedas

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija Kv. Nr. ____ Skl. Nr. _____

200__ m. biržė, plotas _____ ha (skersinė Nr. _____ plotas _____ ha) _____ naudojimas
_____ kirtimų rūšis

Medžių matavimo lapas

Sėkliniai ir kiti nekirstini medžiai	Apskaitos medžiai aukštumui nustatyti
--------------------------------------	---------------------------------------

Sėkliniai medžiai				Apskaitos medžiai aukštumui nustatyti								
medžių rūšis	skersmuo	medžių rūšis	skersmuo	Medžių rūšis								
				skersmuo	aukštis	aukštumo klasė	skersmuo	aukštis	aukštumo klasė	skersmuo	aukštis	aukštumo klasė

lentelės tęsinys

Skersmuo, cm	Kirstinų medžių skaičius pagal medžių rūšis												Skersmuo, cm
	padariniai	pusiau padariniai	malkiniai	padariniai	pusiau padariniai	malkiniai	padariniai	pusiau padariniai	malkiniai	padariniai	pusiau padariniai	malkiniai	

_____ medžių rūšių pomiškis saugotinas _____ ha plote

Darbus atliko _____, data _____
(vardas, pavardė, pareigos, parašas)

Nenukirsto miško kainos nustatymas pagal pagamintos medienos kiekį

1. Nenukirsto miško tūris prilyginamas pagamintos medienos tūriui. Malkos ir plokščių mediena priskiriama prie malkinės medienos, kiti sortimentai – prie padarinės medienos.

2. Padarinė mediena priklausomai nuo medžių vidutinio skersmens į stambumo grupes paskirstoma pagal šią lentelę.

Vidutinis medžių skersmuo, cm	Padarinės medienos tūris, %			Vidutinis medžių skersmuo, cm	Padarinės medienos tūris, %		
	stambios	vidutinės	smulkios		stambios	vidutinės	smulkios
Pušynai				Ąžuolynai			
8	-	-	100	12	3,5	41,1	55,4
12	2,4	32,0	65,6	16	11,9	62,8	25,3
16	9,5	53,5	37,0	20	20,8	66,8	12,4
20	17,6	60,5	21,9	24	34,8	59,7	5,5
24	30,0	57,2	12,8	28	49,3	48,4	2,3
28	44,2	47,9	7,9	32	65,2	33,6	1,2
32	58,8	36,1	5,1	36	77,6	21,8	0,6
36	69,3	27,1	3,6	40	86,9	13,0	0,1
40	76,9	20,7	2,4	44	91,3	8,7	-
44	80,4	17,7	1,9	48	95,8	4,2	-
48	83,8	14,7	1,5				
Eglynai				Uosynai			
8	-	-	100	8	-	-	100
12	1,8	28,4	69,8	12	-	21,5	78,5
16	11,5	52,2	36,3	16	0,6	56,6	42,8
20	24,1	54,9	21,0	20	6,1	70,1	23,8
24	36,0	51,9	12,1	24	18,6	68,2	13,2
28	49,5	42,8	7,7	28	35,8	56,4	7,8
32	62,4	32,9	4,7	32	52,9	43,4	3,7
36	72,1	24,6	3,3	36	66,7	31,4	1,9
40	79,9	17,9	2,2	40	77,5	21,7	0,8
Beržynai				Juodalksnynai			
8	-	-	100	8	-	-	100
12	0,5	34,5	65,0	12	0,8	33,8	65,4
16	7,9	56,1	36,0	16	3,6	53,8	42,6
20	19,4	59,0	21,6	20	10,8	64,3	24,9
24	32,0	54,5	13,5	24	20,6	64,1	15,3
28	46,2	44,9	8,9	28	30,9	58,2	10,9
32	58,4	35,6	6,0	32	40,7	51,7	7,6
36	69,4	27,1	3,5	36	45,3	47,8	6,9
Drebulynai				Baltalksnynai			
8	-	-	100	8	-	-	100
12	-	60,5	39,5	10	-	17,5	82,5
16	3,9	75,5	20,6	12	-	35,6	64,4
20	15,4	76,9	7,7	14	-	57,3	42,7
24	34,2	63,2	2,6	16	-	75,1	24,9

28	57,7	41,8	0,5	18	-	86,4	13,6
32	74,8	25,2	-	20	7,5	82,5	10,0
36	88,7	11,3	-	22	13,9	78,8	7,3
				24	19,2	75,8	5,0

3. Medžių vidutinis skersmuo nustatomas: kertant plynai – pagal miškotvarkos duomenis, kertant nepllynai – išmatuojami ne mažiau kaip 15 kiekvienos rūšies tolygiai parinktų medžių skersmenys ir apskaičiuojami vidurkiai. Gali būti matuojami kelmai ir po to apskaičiuojami medžių skersmenys 1,3 m aukštyje.

4. Pagamintos medienos, kuri apmatuojama grupiniu metodu ir į rietuves kraunama ne pagal rūšis, tūris medžių rūšimis paskirstomas vizualiai.

5. Nenukirsto miško kaina gaunama padauginus atskirai malkinės ir padarinės (o padarinės – ir pagal stambumo grupes) medienos tūrį iš patvirtintos nenukirsto miško kainos. Nenukirsto miško vertė įrašoma Biržės taksavimo lape (8 priedas).

Biržių tūrio nustatymas skritulinių apskaitos barelių metodu

1. Skritulinių apskaitos barelių metodas taikomas tik nesudarkytuose medynuose ne mažesnėse kaip 1,5 ha ploto į biržes patenkančių taksacinių sklypų dalyse, kai medyno skalsumas ne mažiau kaip 0,6. Biržes sudarančiuose sklypuose ar sklypų dalyse, kurių plotai mažesni kaip 1,5 ha, kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu arba pagal miškotvarkos medžiagą.

2. Skrituliniai apskaitos bareliai (toliau – bareliai) biržėje išdėstomi tolygiai, vienodu atstumu tarp jų centrų. Pirmo barelio vieta parenkama atsitiktinai.

3. Barelių spinduliai: iki 28 cm vidutinio skersmens medynuose – 9,77 m (300 m²), daugiau kaip 28 cm vidutinio skersmens medynuose – 12,62 m (500 m²).

4. Apskaitos barelių skaičius nustatomas pagal lentelę.

Biržės plotas, ha	Apskaitos barelių skaičius, kai medyno skalsumas 0,6 ir daugiau	
	vid. skersmuo ≤ 28 cm	vid. skersmuo > 28 cm
1,5–3	9	10
3,1–5	11	13
daugiau kaip 5	13	15

5. Barelio centre įkalamas 5-10 cm skersmens ir 0,5-0,7 m virš žemės aukščio stulpelis. Ant stulpelio užrašomas barelio numeris. Barelių vietos schematiškai pažymimos biržės brėžinyje.

6. Vidutinis medyno skersmuo nustatomas pagal miškotvarkos medžiagą.

7. Barelio spindulys matuojamas rulete arba tolinačiu, 1 cm tikslumu.

Ribinių medžių atstumas nuo barelio centro iki medžio centro matuojamas horizontalia kryptimi, 1,3 m nuo šaknies kaklelio aukštyje. Medžio vidurys (centras) nustatomas pagal žerglių kojelių, nukreiptų į barelio centrą, lietimosi su stiebu tašką.

Medžių, kurių centrai patenka ant barelio ribos, priklausymas bareliui nustatomas sisteminiu būdu, t. y. bareliui priskiriamas kiekvienas antras ribinis medis nepriklausomai nuo to, kuriame biržės barelyje jis nustatytas.

8. Kiekviename barelyje visų kirstinų medžių 8 cm storio ir storesnių tūris atskirai pagal medžių rūšis nustatomas ištisinio apmatavimo metodu. Biržės tūris apskaičiuojamas dauginant barelių tūrį (atskirai pagal medžių rūšis, kokybę ir stambumą) iš biržės ir barelių plotų santykio. Neplynų kirtimų biržių valksmose iškertamas tūris nustatomas išmatavus visus bareliuose esančius medžius.

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
6 priedas

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija

Kv. Nr. _____ Skl. (Nr./plotas) _____

200___ m. _____ **kirtimų biržė Nr.** _____

Kirtimų rūšis _____

Numatomas atkūrimo būdas ir medžių rūšis _____

Saugotinas pomiškis _____ medžių rūšis _____ ha _____ t. vnt./ha

BRĖŽINYS

Matavo ir braižė _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Data _____

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
7 priedas

Kirstinų medžių numeravimo lapas

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija

Kv. Nr. _____ Skl. Nr. _____ Kirtimų rūšis _____

Plotas _____ ha

200___ m.

Nr.	Medžių rūšis	Kokybė	Skersmuo, cm	Nr.	Medžių rūšis	Kokybė	Skersmuo, cm

Darbus atliko _____ Data _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
8 priedas

Biržės taksavimo lapas Nr.

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija Kv. Nr. ____ Skl. Nr. ____

200__ m. biržė, plotas _____ ha _____ naudojimas _____ kirtimų rūšis

Skersmuo, cm	Medžių skaičius		Stiebų tūris, kietmetriais								Šakų tūris		Bendras likvidinis tūris
	padarinių	malkinių	padarinės medienos				malkinės medienos	likvidinės medienos	atliekų	bendras	likvidinių	nelikvidinių	
			stambios	vidutinės	smulkios	iš viso							

Apskaičiavo _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Data _____

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
9 priedas

Biržės tūrio apskaičiavimas pagal stačiakampius apskaitos barelius

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija

Kv. Nr. _____ Skl. Nr. _____ Plotas _____ kirtimų rūšis

Barelis Nr.	Barelis plotas, ha	Sortimentų pavadinimai	Tūris				Pastabos
			barelis		biržės		
			erdm.	ktm.	erdm.	ktm.	

Apskaičiavo _____ Data _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-49](#), 2005-01-26, Žin., 2005, Nr. 16-522 (2005-02-03), i. k. 105301MISAK000D1-49
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. D1-577 "Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-294](#), 2007-05-28, Žin., 2007, Nr. 60-2334 (2007-05-31), i. k. 107301MISAK00D1-294
Dėl aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. D1-577 "Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-373](#), 2010-05-07, Žin., 2010, Nr. 55-2716 (2010-05-13), i. k. 110301MISAK00D1-373
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. D1-577 "Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo
4.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-529](#), 2010-06-16, Žin., 2010, Nr. 72-3684 (2010-06-22), i. k. 110301MISAK00D1-529
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. D1-577 "Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo